

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра практичної психології та психотерапії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

циклу професійної підготовки (варіативна (вільного вибору студента) частина)

Психологія мотивації

Для підготовки фахівців
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності: 053 Психологія (2 курс)
за освітньо-професійної програмою:
Психологія

Методичні рекомендації до навчальної дисципліни “Психологія мотивації” для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань: 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності: 053 Психологія складена для реалізації освітньо-професійної програми: Психологія (2 курс).

РОЗРОБНИКИ:

кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії
О.М.Савиченко

Методичні рекомендації затверджені на засіданні кафедри практичної психології та психотерапії
“06 червня 2017 року, протокол №9.

Схвалено методичною комісією соціально-психологічного факультету
“12” червня 2017 року, протокол №9.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ	7
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	8
МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ	9
Лекційний курс.....	9
Практичні заняття.....	12
Тема для самостійного опрацювання.....	18
МОДУЛЬ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ	19
Лекційний курс.....	19
Практичні заняття.....	19
Тема для самостійного опрацювання.....	22
МОДУЛЬ 3. ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ	24
Лекційний курс.....	24
Практичні заняття.....	25
Тема для самостійного опрацювання.....	28
ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ.....	29
ЛІТЕРАТУРА	32
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	34

ВСТУП

Програму нормативної дисципліни «Психологія мотивації» складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою бакалавра з напрямку підготовки *6.030102 Психологія, 6.030103 Практична психологія*. Вона охоплює всі змістові модулі, визначені освітньо-професійною програмою для мінімальної кількості годин, передбачених державним стандартом освіти.

Предметом вивчення «Психології мотивації» є основні теорії в дослідженні мотиваційних явищ в зарубіжній та вітчизняній психології, механізми та закономірності розвитку мотивації.

Міждисциплінарні зв'язки: курс «Психологія мотивації» пов'язаний з курсами «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика».

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета викладання дисципліни «Психологія мотивації» - набуття майбутніми психологами знань про основні категорії та закономірності мотиваційної сфери особистості.

Завдання вивчення дисципліни:

- проаналізувати основні теорії в дослідженні мотиваційних явищ в зарубіжній та вітчизняній психології;
- ознайомити студентів з механізмами та закономірностями розвитку мотивації людини;
- дати інформацію про феномен полімотивованості діяльності, психологічні особливості зовнішньої та внутрішньої мотивації;
- ознайомити студентів з експериментальними дослідженнями мотиваційних явищ;
- ознайомити з напрямками, формами та змістом роботи психолога при дослідженні проблем мотивації

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати складні задачі й проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК1. Знання категоріально-понятійного апарату психології.

- СК2. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- СК3. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- СК5. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.
- СК6. Уміння організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.
- СК 9. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності
- СК10. Здатність адаптуватися до нових ситуацій та бути професійно мобільним.

Програмні результати навчання

1. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання
2. Ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ
3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій
4. Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги
5. Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

Методи навчання

- Лекції, практичні заняття, самостійна робота (опрацювання теоретичних питань, основних понять, конспектування першоджерел), виконання професійно-орієнтованих завдань, підготовка повідомлень.
- Технології психологічної допомоги.

Методи оцінювання

- Усне та письмове опитування, аудиторні модульні контрольні роботи, заліки, екзамени, захисти професійно-орієнтованих завдань, перевірка рівня засвоєння теми, винесеної на самостійне опрацювання.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість модулів – 3	Спеціальність 053 «Психологія»	Обов'язкова	
Змістових модулів – 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр Освітня кваліфікація: бакалавр з психології	Рік підготовки	
Загальна кількість годин – 90		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; для самостійної роботи студента – 3		Семестр	
		III	III
		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні	
		26 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		38 год.	60 год.
		Індивідуальні завдання	
		12 год.	22 год.
		Вид контролю	
	Залік	Залік	

* Виконання ІНДЗ (ПОЗ) здійснюється за рахунок годин на самостійне опрацювання

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 37,7% : 62,2%

для заочної форми навчання – 11% : 89%

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	У тому числі				У тому числі			
	Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
	90	14	26	50	90	4	4	82
Модуль 1. ТЕОРЕТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ								
Змістовий модуль 1. Теоретичні підходи до вивчення мотиваційної сфери.								
Тема 1. <i>Мотивація і діяльність. Основні поняття, проблеми, перспективи сучасної психології мотивації</i>	4	2		2		2		4
Тема 3. <i>Вітчизняні та зарубіжні теорії мотивації</i>	8	4	2	2				4
Тема 4. <i>Теорія мотивації досягнення</i>	4	2		2				4
Змістовий модуль 2. Методичні підходи до вивчення мотивації.								
Тема 2. <i>Контекстуальні дослідження мотивації</i>	6		4	2			2	4
Тема 5. <i>Мотивація різних видів діяльності</i>	4			4				4
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	4			4				6
Разом за I модулем	30	8	6	16	30	2	2	26
Модуль 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ								
Змістовий модуль 3. Емпіричні дослідження практичних аспектів мотивації								
Тема 2. <i>Мотивація у структурі психічної регуляції</i>	12	4	2	6	8		2	6
Тема 3. <i>Експериментальні дослідження мотиваційної сфери</i>	10		4	6	6			6
Тема 1. <i>Вікова динаміка мотиваційної сфери</i>	4			4	6			6
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	4			4	10		2	8
Разом за II модулем	30	4	6	20	30	2	2	26
Модуль 3. ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ								
Змістовий модуль 4. Діагностика мотивації								
Тема 1. <i>Діагностика мотиваційної сфери</i>	6		4	2	4			4
Тема 1. <i>Основні підходи до вивчення різних видів мотивів</i>	4			4	4			4
Змістовий модуль 5. Розвиток та зміна мотивації								
Тема 3. <i>Ефективна мотивація: прийоми та техніки</i>	2	2			8		2	6
Тема 3. <i>Мотиваційний тренінг</i>	14		10	4	6			6
Виконання ІНДЗ (ПОЗ)*	4			4	8			8
Разом за III модулем	30	2	14	14	30		2	28

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- виконання практичних (професійно-орієнтованих) завдань;
- підготовка до підсумкової модульної роботи;
- підготовка до заліку.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання розглядаються під час лекції, або виносяться на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (слід розглянути всі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури можна користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), в яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Опрацюйте основні поняття, які слід засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал, пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями можна звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання.

При виконанні **практичних (професійно-орієнтованих) завдань** керуйтеся рекомендаціями, що є до практичних занять.

Підготовка до лабораторного заняття передбачає роботу за алгоритмом професійно-орієнтованого завдання.

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та заліку має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або заліку.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або інструктивно-методичних матеріалах).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у Графіку проведення консультацій (кафедра соціальної та практичної психології).

МОДУЛЬ 1. ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ

Лекційний курс

Лекційне заняття №1

Тема: Мотивація і діяльність.

Основні поняття, проблеми, перспективи сучасної психології мотивації.

Мета: формувати у студентів здатність визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ.

Професійна спрямованість: демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку;

План:

1. Психологічний зміст понять „потреба”, „мотив”, „мотивація”. Мотивація у структурі особистості.
2. Основні проблеми у сучасній психології мотивації.
3. Історичний експурс у психологію мотивації. Основні теоретичні підходи.
4. Полімотивованість діяльності. Особистісні та ситуаційні детермінанти мотивації.
5. Функції мотивації. Структура мотивації.
6. Обмеження та перспективи сучасної психології мотивації.

Основні поняття	<i>Потреба, мотив, мотивація, цінності, предметне поле психології мотивації, полімотивованість діяльності, теорія гомеостазу, дефіцитарні потреби, потреби росту, проблема змістовної класифікації мотивів, проблема розвитку і зміни мотивів, проблема вимірювання мотивів проблемою актуалізації мотиву, проблема зміни мотивації, проблема мотивації як загальної цілеспрямованості діяльності, проблема мотиваційного конфлікту між різними цілями, проблема аналітичної реконструкції мотивації через гіпотетичні проміжні процеси саморегуляції, проблема різноманітності впливів мотивації на поведінку і її результати, теорія інстинктів, теоретико-особистісний напрям, теоретико-асоціативний напрям, лінія психології навчання, лінія психології активації, класичний тип наукової раціональності, некласичний тип наукової раціональності, постнекласичний тип раціональності, «Пунктирна людина», мультирегуляторна модель особистості</i>
------------------------	--

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати питання та поняття теми	2 години
--------------------------------------	----------

Література

Основна література:

1. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции. - М., 1971. - С. 13 – 20, 23 – 28, 35 – 39.
2. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. – М. : ПАРФ, 1998. – 496 с.
3. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
4. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с. : ил. – (Мастера психологии).

Додаткова література:

1. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
2. Занюк С.С. Психология мотивации: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
3. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”)
4. Мадди С. Р. Теории личности : сравнительный анализ : [пер. с англ.]. – СПб. : Речь, 2002. – 539 с.

5. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.

Лекційне заняття №2-3

Тема: Вітчизняні та зарубіжні теорії мотивації

Мета: формувати у студентів здатність визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ.

Професійна спрямованість: демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Основні напрямки розвитку теорій мотивації у вітчизняній психології.
  - Філософсько-психологічна концепція С.Л.Рубінштейна.
  - Мотивація та емоції у теорії діяльності О.М. Леонтьєва.
  - Проблема розвитку мотивації дитини в працях Л.І.Божович.
  - Б.І. Додонов про мотивацію.
2. Зарубіжна психологія мотивації
  - Динамічна теорія мотивації К.Левіна.
  - Теорія ієрархії потреб А.Маслоу.
  - Теорія внутрішньої мотивації.
  - Мотивація у транзактному аналізі та інших ролєвих концепціях.
  - «Завчена безпорадність» у дослідженнях мотивації.

Основні поняття	<i>Внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, мотиваційне поле, мотивація досягнення, завчена безпорадність, мотиваційні типи, внутрішні спонуки, суб'єктивна сторона мотивації, „конструктивне представлення ситуації”, життєвий простір, топологічне поняття простору, психологічна сила, суб'єктивний підхід, діяльнісний підхід, філософсько-психологічна концепція С.Л.Рубінштейна, теорія діяльності О.М. Леонтьєва, інформаційна теорія емоцій П.Сімонова, динамічна теорія мотивації К.Левіна, теорія ієрархії потреб А.Маслоу, периферійна теорія емоцій Джемса-Ланге</i>
------------------------	--

Література

Основна література:

1. Вилюнас В. К. Психологические механизмы мотивации человека. – М.: МГУ, 1990. – 288с.
2. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. - Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.- 180с.
3. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
4. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2000. – 512с. : ил. – (Мастера психологии).
5. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. - СПб.: Питер, 2002. – С. 465- 472, 551- 554.
6. Маслоу А.Г. Мотивация и личность. Перевод с англ. Татлыбаевой А.М. Вступительная статья Чубарь Н.Н. – СПб.: Евразия, 2001. – 478с.
7. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб.: Речь, 2001. – 240 с.

Додаткова література:

1. Бандура А. Теория социального научения. – СПб.: Евразия, 2000. – 320 с.
2. Батурин Н. А. Влияние успеха и неудачи на функциональное состояние человека // Вопросы психологии. – 1984. – № 5. – С. 131-136.
3. Бибрих Р. Р., Орлов А. Б. Мотивация и целеобразование в поведении с закономерным и случайным исходом // Вопросы психологии. – 1985. – № 1. – С. 167-174.
4. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
5. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М.: Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
6. Горностай П.П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности. – К.: Интерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.
7. Зейгарник Б. В., Холгоморова А. Б., Мазур Е. С. Саморегуляция поведения в норме и патологии // Психологический журнал. – 1989. – Т. 10, № 2. – С. 122-132.

8. Зейгарник Б.В. Теория личности К. Левина. - М.: Изд-во МГУ, 1981.-118с.
9. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции: Учебное пособие. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2006. - 208 с.
10. Изучение мотивации поведения детей и подростков / под ред. Л. И. Божович и Л. В. Благоннадежиной. - М. : Педагогика, 1972. - С. 7-44.
11. Имедадзе И.В. проблема полимотивации поведения // Вопросы психологии. - 1984. - №6. - с. 87-94.
12. Климчук В. О. Експериментальне дослідження явища мотиваційного зараження // Соціальна психологія. - 2005. - № 3 (11). - С. 59-71.
13. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции. - М., 1971.- С. 13 – 20, 23 – 28, 35 – 39.
14. Леонтьев Д. А. Психология смысла : природа, строение и динамика смысловой реальности. - 2-е изд., испр. - М. : Смысл, 2003. - 486 с.
15. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. - М. : ПАРФ, 1998. - 496 с.
16. Мадди С. Р. Теории личности : сравнительный анализ : [пер. с англ.]. - СПб. : Речь, 2002. - 539 с.
17. Макклелланд Д. Мотивация человека. - СПб. : Питер, 2007. - 672 с. : ил. - (Мастера психологии).
18. Мильман В. Э. Компоненты и уровни в функциональной структуре деятельности // Вопросы психологии. - 1991. - № 1. - С. 71-80.
19. Мильман В.Э. Внутренняя и внешняя мотивация учебной деятельности //Вопр. психол., 1987. - №5.
20. Москвичев С. Г. Мотивация, деятельность и управление. - К. ; Сан-Франциско : Light Press, 2003. - 492 с.
21. Москвичев С. Проблемы мотивации в психологических исследованиях. - К.: Наукова думка, 1975. - 143 с.
22. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. - 2-е изд. - СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. - 860 с. : ил. - (Мастера психологии).
23. Орлов А.Б. Экспериментальные и прикладные исследования мотивационных образований в зарубежной когнитивной психологии // Психологический журнал. - 1990. - Том11. - №6. - с. 16-27
24. Проблемы мотивации общественно полезной деятельности школьников : сб. науч. тр. / редкол. : Д. И. Фельдштейн (отв.ред.) [и др.]. - М. : Изд-во АПН СССР, 1984. - 160 с.
25. Степанский В. И. Влияние мотивации достижения успеха и избегания неудачи на регуляцию деятельности // Вопросы психологии. - 1981. - № 6. - С. 59-74.
26. Стратегії творчої діяльності : школа В. О. Моляко / [за заг. ред. В. О. Моляко]. - К. : Освіта України, 2008. - 702 с.
27. Файзуллаев А. А. Мотивационная саморегуляция личности. - Ташкент : Фан, 1987. - 134, [2] с.
28. Чирков В.И. Самодетерминация и внутренняя мотивация поведения человека //Вопр.психологии, 1996. - №3. - С. 116-132.

Лекційне заняття №4

Тема: Теорія мотивації досягнення

Мета: формувати у студентів здатність визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ.

Професійна спрямованість: демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Мотив досягнення успіху та мотив уникнення невдачі.
2. Концепція Х.Хекхаузена. Дослідження Д.Макклелланда та Дж.Аткінсона.
3. Вивчення мотивів досягнення.
4. Чинники розвитку мотивації досягнення.
5. Повнота та збалансованість структури мотивації досягнення.

Основні поняття	<i>Мотивація досягнення, мотив досягнення успіху, мотив уникнення невдачі, повнота структури мотивації, внутрішня збалансованість структури мотивації, зовнішня збалансованість структури мотивації</i>
------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати питання та поняття теми	2 години
--------------------------------------	----------

Література

Основна література:

1. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
2. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
3. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
4. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с. : ил. – (Мастера психологии).
5. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.
6. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб. : Речь, 2001. – 240 с.

Додаткова література:

1. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”)
3. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. – М. : ПАРФ, 1998. – 496 с.
4. Мадди С. Р. Теории личности : сравнительный анализ : [пер. с англ.]. – СПб. : Речь, 2002. – 539 с.
5. Собчик Л. Н. Мотивационный тест Хекхаузена. Практическое руководство. – СПб.: Речь, 2002. – 16с.
6. Степанский В. И. Влияние мотивации достижения успеха и избегания неудачи на регуляцию деятельности // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 59-74.

Практичні заняття

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: Вітчизняні та зарубіжні теорії мотивації

Мета: формувати у студентів здатність ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ, здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки; презентувати результати власних досліджень усно/письмово для поінформованої аудиторії

Професійна спрямованість: формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних чи гендерно-вікових особливостей співрозмовника.

План:

1. Основні напрямки розвитку теорій мотивації та емоцій у вітчизняній психології.
  - 1.1. Філософсько-психологічна концепція С.Л. Рубінштейна.
  - 1.2. Мотивація та емоції у теорії діяльності О.М. Леонтьєва.
  - 1.3. Проблема розвитку мотивації дитини у працях Л.І. Божович.
  - 1.4. Б.І. Додонов про мотивацію.
2. Дослідження мотивації у зарубіжній науці.
  - 2.1. Динамічна теорія мотивації К. Левіна.
  - 2.2. Теорія ієрархії потреб А. Маслоу.
  - 2.3. Теорія внутрішньої мотивації.
  - 2.4. Мотивація у транзактному аналізі та інших рольових концепціях.
  - 2.5. «Завчена безпорадність» у дослідженнях мотивації.

Основні поняття	<i>Внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, мотиваційне поле, мотивація досягнення, завчена безпорадність, мотиваційні типи, внутрішні спонуки, суб'єктивна сторона мотивації, „конструктивне представлення ситуації”, життєвий простір, топологічне поняття простору, психологічна сила, суб'єктивний підхід, діяльнісний підхід, філософсько-психологічна концепція С.Л.Рубінштейна, теорія діяльності О.М.</i>
------------------------	---

Практична частина	Описати емпіричне дослідження мотивації (на вибір студента – 1 – вітчизняних та 1 – зарубіжних вчених) за схемою:	
	ВСТУПНА ЧАСТИНА	Автор, країна, рік
		Назва дослідження, використані дослідницьк процедури
		Основна гіпотеза автора
	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ	Теоретична модель (основні положення теорії автора)
		Вибірка (досліджувані, що брали участь у експерименті – кількість, вік, стать, соціальний статус, інші характеристики)
		Процедура проведення
		✓ Етапи
		✓ Інструкція, завдання, що дається досліджуваним
		✓ Роль дослідника
		✓ Отримані результати
	ВИСНОВКИ	Загальні висновки
		Перев ги та обмеження
		Сфери застосування
	ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати питання та поняття теми	1 година
■ виконати завдання для практичної роботи	1 година

Література

Основна література:

1. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
2. Ильин Е. П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2000. – 512с. : ил. – (Мастера психологии).

Додаткова література:

1. Батурин Н. А. Влияние успеха и неудачи на функциональное состояние человека // Вопросы психологии. – 1984. – № 5. – С. 131-136.
2. Бибрих Р. Р., Орлов А. Б. Мотивация и целеобразование в поведении с закономерным и случайным исходом // Вопросы психологии. – 1985. – № 1. – С. 167-174.
3. Изучение мотивации поведения детей и подростков / под ред. Л. И. Божович и Л. В. Благоннадежиной. – М.: Педагогика, 1972. – С. 7-44.
4. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
5. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М.: Смысл: Академия, 2006. – 336 с.
6. Зейгарник Б. В., Холгоморова А. Б., Мазур Е. С. Саморегуляция поведения в норме и патологии // Психологический журнал. – 1989. – Т. 10, № 2. – С. 122-132.
7. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции: Учебное пособие. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2006. - 208 с.
8. Имедадзе И.В. проблема полимотивации поведения // Вопросы психологии. – 1984. - №6. – с. 87-94.
9. Климчук В. О. Експериментальне дослідження явища мотиваційного зараження // Соціальна психологія. – 2005. – № 3 (11). – С. 59-71.
10. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции. - М., 1971.- С. 13 – 20, 23 – 28, 35 – 39.
11. Леонтьев Д. А. Психология смысла : природа, строение и динамика смысловой реальности. – 2-е изд., испр. –

М. : Смысл, 2003. – 486 с.

12. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. – М. : ПАРФ, 1998. – 496 с.

13. Мильман В. Э. Компоненты и уровни в функциональной структуре деятельности // Вопросы психологии. – 1991. – № 1. – С. 71-80.

14. Мильман В.Э. Внутренняя и внешняя мотивация учебной деятельности //Вопр. психол., 1987. - №5.

15. Москвичев С. Г. Мотивация, деятельность и управление. – К. ; Сан-Франциско : Light Press, 2003. – 492 с.

16. Москвичев С. Проблемы мотивации в психологических исследованиях. – К.: Наукова думка, 1975. – 143 с.

17. Проблемы мотивации общественно полезной деятельности школьников : сб. науч. тр. / редкол. : Д. И. Фельдштейн (отв.ред.) [и др.]. – М. : Изд-во АПН СССР, 1984. – 160 с.

18. Степанский В. И. Влияние мотивации достижения успеха и избегания неудачи на регуляцию деятельности // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 59-74.

19. Стратегії творчої діяльності : школа В. О. Моляко / [за заг. ред. В. О. Моляко]. – К. : Освіта України, 2008. – 702 с.

20. Файзуллаев А. А. Мотивационная саморегуляция личности. – Ташкент : Фан, 1987. – 134, [2] с.

21. Чирков В.И. Самодетерминация и внутренняя мотивация поведения человека //Вопр.психологии, 1996. – №3. – С. 116-132.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2-3

Тема: Контекстуальні дослідження мотивації

Мета: розвивати здатність студентів здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; презентувати результати власних досліджень усно/письмово для поінформованої аудиторії

Професійна спрямованість: формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних чи гендерно-вікових особливостей співрозмовника; демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

План:

1. Мотиваційні тенденції в суспільстві. Колективні мотиви.
2. Вивчення мотивації у літературі.
3. Мотивація у політичній психології.
4. Мотивація в організаційній поведінці.
5. Вплив соціокультурних умов на розвиток мотиваційної сфери.

Основні поняття	<i>Мотивація, структура мотивації, компоненти мотивації, повнота та збалансованість мотиваційної сфери, контекстуальні дослідження мотивації</i>
------------------------	--

Практична частина	<ol style="list-style-type: none"> 1. Провести дослідження мотивації у 3 однотипних текстах (за вибором студента). 2. Здійснити обробку результатів досліджень (за планом):<ul style="list-style-type: none"> – кількісний аналіз результатів дослідження; – якісний аналіз результатів дослідження; – інтерпретація результатів дослідження; – формулювання висновків дослідження.
--------------------------	---

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання та поняття теми	1 година
▪ виконати завдання для практичної роботи	1 година

Рекомендації для виконання практичної частини

Для проведення дослідження студенти використовують текстовий матеріал з дитячої літератури, реклами, фільмів, автобіографій тощо. Аналіз текстів здійснюється на основі системи категорій контент-аналізу Х.Хекхаузена у модифікації О.М.Савиченко:

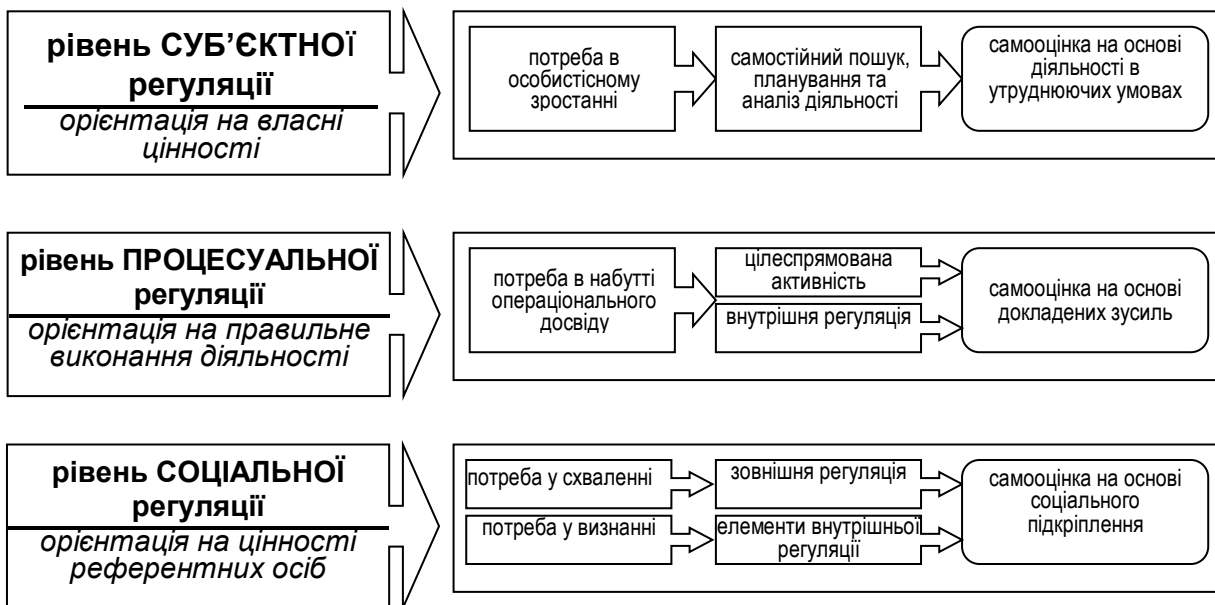
Контент-аналіз складається з двох частин: перша частина використовується для підрахунку індексу «мотив досягнення успіху», а друга – для підрахунку індексу «мотив досягнення успіху». Для обробки змісту розповідей та оцінки двох мотиваційних тенденцій використовуються 12 категорій. Для оцінки індексу (величина, яка показує інтенсивність мотиву) «**мотив досягнення успіху**» використовується 6 категорій (категорія – смислова одиниця, на основі якої робиться висновок про зміст мотиву):

Структура мотивації досягнення в дитячій літературі

Компонент мотивації досягнення		Характеристика	Приклади з дитячих текстів
МОТИВ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ			
потреба в досягненні	ПУ	позитивно сформульована ціль досягнення або роботи	«Дідусю, я так хочу вивчити азбуку», «Дуже хотілось Юлі виростити квіти»
інструментальна активність, спрямована на досягнення	I+	активність, яка дозволяє наблизитися до досягнення або розв'язання задачі без сторонньої допомоги	«Баба витопила в печі, замисила яйцями борошно, що назмітала, спекла колобок і положила на вікні, щоб простиг»
очікування успіху	O+	очікування, впевненість в успіху в межах пов'язаної з досягненням діяльності	«Як од баби та од діда утік, так і од тебе втечу», «батько ласкаво подивився на сина і сказав, що з нього вийде не абищо»
позитивне підкріплення	П+	похвала, заохочення, підтримка, винагороди з боку інших осіб за хороше виконання діяльності, спрямованої на досягнення, старанність, високі результати	«Веде його курочка до своєї хати; так йому вже usługовує та годить: уловить де курочку, то сама не з'їсть, а йому принесе», «Дівчатка допомогли допрати білизну, помили підлогу, прибрали в кімнатах»
позитивний емоційний стан	E+	позитивні емоції, пов'язані з певним досягненням або з виявленням майстерності	«Тішитися дід, аж не знає де стати», «Петрусь сміявся, радів, що ніхто загадку його не розгадає»
успіх	У	хороший результат в діяльності, спрямованій на досягнення	«...і жуқ-переможець зробив коло пошани над садком», «І почали вони жити щасливо і заможнo»
МОТИВ УНИКНЕННЯ НЕВДАЧІ			
потреба в уникненні невдачі	ПН	потреба, бажання, сподівання або намір уникнути невдачі в діяльності, спрямованій на досягнення	«Він дуже старався не робити помилок у зошиті», «Живе учениця бажанням одним: щоб завтрашній день був завжди вихідним»
інструментальна активність, спрямована на уникнення	I-	активність, яка дозволяє уникнути негативного результату в діяльності або справитися з наслідками попередньої невдачі	«Коник прудко стрибнув – раз, удруге – і втік від Ящірки», «Не здавалося Щеня, а знову за справу взялося»
очікування невдачі	O-	очікування, впевненість в невдачі, невпевненість в успіху в межах діяльності, пов'язаної з досягненням	«Дядько теж боїться посковзнутись», «Почекай, півнику, а то потонеш», «Для мене це буде велике горе...»
Негативне підкріплення	П-	відкрита критика (покарання, зауваження) роботи, досягнень та здібностей інших людей	«Бабуся kota вкине, то буде вам лихо», «Схопили цапка вовки-сіроманці»
негативний емоційний стан	E-	негативні емоції, пов'язані з невдалим результатом або з виникненням перешкод	«Вийшла Ганнуса на поріг класу, сумно їй стало», «Затужив, заплакав сіренький зайчик»
Невдача	Н	невдалий результат в діяльності, спрямованій на досягнення	«як не старався він – все марно», «тягнуть руками, впираються ногами, мучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як той пеня»

Кількісна обробка. Кожній категорії, якщо вона зустрічається у розповіді, приписується 1 бал. Якщо один і той же вислів можна віднести до декількох категорій, то враховується тільки одна з них. Суми балів, отримані по певним категоріям по всіх розповідях, розглядаються як індекси «мотиву досягнення успіху» або «мотиву уникнення невдачі».

При нарахуванні балів по окремим категоріям, необхідно співвідносити їх з типами регуляції (в залежності від змісту потреб, які задовольняються):

Результати контент-аналізу заносяться до таблиці:

Групувати контент аналізу заповнювати до таблиці:															
Текст	Тип регуляції	Мотив досягнення успіху						Мотив уникнення невдачі						Сума	Сума
		Потребовий компонент		Діяльнісний компонент		Результативний компонент		Потребовий компонент		Діяльнісний компонент		Результативний компонент			
		ПУ	О+	І+	П+	Е+	У+	ПН	О-	І-	П-	Е-	У-		
Текст 1	Суб'єктна регуляція														
	Процесуальна регуляція														
	Соціальна регуляція														
	Сумарні показники														
Текст 1	Суб'єктна регуляція														
	Процесуальна регуляція														
	Соціальна регуляція														
	Сумарні показники														
Текст 1	Суб'єктна регуляція														
	Процесуальна регуляція														
	Соціальна регуляція														
	Сумарні показники														
Сумарні показники															
Сумарні показники															
Всього по «суб'єктній регуляції»															
Всього по «процесуальній регуляції»															
Всього по «соціальній регуляції»															

Якісний аналіз здійснюється за такими параметрами:

- вираженість кожного компоненту у структурі мотивації досягнення
- повнота структури мотивації (представленість усіх категорій);
- зовнішня збалансованість структури мотивації досягнення (баланс між мотивом досягнення успіху та мотивом уникнення невдачі);
- внутрішня збалансованість структури мотивації досягнення (баланс між окремими компонентами «всередині» мотивів та баланс між типами регуляції в межах одного тексту)

Література

Основна література

1. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
2. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с. : ил. – (Мастера психологии).
3. Практикум по психодиагностике : психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 159 с.
4. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.

Додаткова література

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Каверин С.Б. Мотивация труда М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 1998. — 224 с.
3. Климчук В. О. Експериментальне дослідження явища мотиваційного зараження // Соціальна психологія. – 2005. – № 3 (11). – С. 59-71.
4. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 Перевіраних способів вирішення проблем. – К. : Наукова думка, 2001. – 303 с.
5. Общая психодиагностика // Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. - М.: МГУ, 1987. - 304 с.
6. Орлов А.Б. Экспериментальные и прикладные исследования мотивационных образований в зарубежной когнитивной психологии // Психологический журнал. - 1990. - Том11. - №6. - с. 16-27.
7. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб. : Речь, 2001. – 240 с.
8. Чирков В.И. Самодетерминация и внутренняя мотивация поведения человека //Вопр.психологии, 1996. – №3. – С. 116-132.

Тема: Мотивація та емоції у різних видах діяльності

Основні питання теми:

1. Мотивація навчальної діяльності. Емоційна регуляція навчальної діяльності.
2. Мотивація трудової діяльності. Мотивація педагогічної діяльності. Особливості мотиваційної сфери психологів. Роль та розвиток емоцій у трудовій діяльності.
3. Мотивація спортивної діяльності. Проблеми емоційної стійкості спортсменів.
4. Мотивація обдарованої особистості. Особливості емоційної сфери обдарованих учнів.

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати питання	4 години
■ Законспектувати: Музика О.О. Мотивація творчої обдарованості // Обдарована дитина. – 2003. - №3. – с. 2-9. Моргун В.Ф. Психологические проблемы мотивации учения // Вопросы психологии. – 1976. - №6. – с. 54-67. Полякова Г. Секрети емоційного комфорту учнів на уроці // Психолог. – 2002. - №38-39. – с. 63-64.	2 години

Література

Основна література:

1. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”)
3. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.

Додаткова література:

1. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни. – М.: Мысль, 1991. – 299 с.
2. Алексеева М.И. Мотивы навчання учнів: Посібник для вчителів. – К.: Рад. школа, 1974. – 120 с.
3. Асеев В. Г. Мотивация поведения и формирования личности. - М.: Мысль, 1976. - 158 с.
4. Ванек Д., Ман Ф. Профессиональная подготовка учителей и проблемы мотивации достижения и контроля действия // Вопросы психологии. – 1989. - №3. – с.75-79.
5. Грабал Вл. Некоторые проблемы мотивации учебной деятельности учащихся // Вопросы психологии. – 1987. - №1. – с. 56-59.
6. Дмитренко А.К. Мотиваційні та світоглядні аспекти вибору професії психолога // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 4. – с. 31-33.
7. Изучение мотивации поведения детей и подростков / Под ред. Л.И. Божович, Л.В. Благондежиной. – М.: Педагогика, 1972. – 352 с.
8. Кульчицкая Е.И. Эмоциональное и интеллектуальное поведение // Практична психологія та соціальна робота. – 2003. – № 1. – с. 1-3.
9. Музика О.О. Мотивація творчої обдарованості // Обдарована дитина. – 2003. - №3. – с. 2-9.
10. Пенкрат Л.В. Мотивы выбора профессии. – Минск: Народная асвета, 1986. – 56 с.
11. Пилюн Р.А. Мотивация спортивной деятельности. – М.: Физкультура и спорт, 1984. – 104с.
12. Поторій Я.І. Особливості ціннісно-мотиваційної сфери студентів // Практична психологія та соціальна робота. – 2002. – № 2. – с. 36-39.
13. Файзуллаев А.А. Мотивационные кризисы личности // Психологический журнал. – 1989. – Том10. - №3. - с. 23-31.

МОДУЛЬ 2. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ

Лекційний курс

Лекційне заняття №5-6

Тема: Мотивація у структурі психічної регуляції

Мета: формувати у студентів здатність визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ.

Професійна спрямованість: демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Мотивація та регуляція діяльності.
2. Взаємодія цінностей та мотивації у структурі регуляції розвитку
3. Емоційна регуляція діяльності.
4. Мотиваційні чинники регуляційних процесів. Експериментальні дослідження мотиваційних процесів (ефект Зейгарник, закон Єркса-Додсона, каузальна атрибуція, когнітивний дисонанс)

Основні поняття	<i>Мотиваційна регуляція, регуляція, саморегуляція, емоції, цінності, ефект Зейгарник, закон Єркса-Додсона, каузальна атрибуція, когнітивний дисонанс, дифузія відповідальності, «нормативна» модель функціонування структури саморегуляції, мотиваційна саморегуляція, цінність, суспільні ідеали, предметне втілення в діяльності, мотиваційні структури, спонукаюча сила емоцій</i>
------------------------	--

Література

Основна література:

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М.: Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции: Учебное пособие. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2006. - 208 с.
3. Изард К. Психология эмоций. - СПб., 1999. - 464 с
4. Леонтьев Д. А. Психология смысла : природа, строение и динамика смысловой реальности. – 2-е изд., испр. – М.: Смысл, 2003. – 486 с.
5. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. – М.: ПАРФ, 1998. – 496 с.
6. Москвичев С. Проблемы мотивации в психологических исследованиях. – К.: Наукова думка, 1975. – 143 с.
7. Файзуллаев А. А. Мотивационная саморегуляция личности. – Ташкент : Фан, 1987. – 134, [2] с.

Додаткова література:

1. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
2. Додонов Б.И. Эмоция как ценность. - М. Политиздат, 1978. - 272 с
3. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. - Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.- 180с.
4. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб. Питер, 2001. - 752 с
5. Мадди С. Р. Теории личности : сравнительный анализ : [пер. с англ.]. – СПб.: Речь, 2002. – 539 с.
6. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб.: Питер, 2007. – 672 с.: ил. – (Мастера психологии).
7. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. – 860 с.: ил. – (Мастера психологии).
8. Степанский В. И. Влияние мотивации достижения успеха и избегания неудачи на регуляцию деятельности // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 59-74.
9. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб.: Речь, 2001. – 240 с.
10. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.

Практичні заняття

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Мотивація у структурі психічної регуляції

Мета: формувати у студентів здатність демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ, здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; здійснювати реферування наукових джерел, обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки; презентувати результати власних досліджень усно\письмово для поінформованої аудиторії

Професійна спрямованість: емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних чи гендерно-вікових особливостей співрозмовника; демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

План:

1. Мотивація та регуляція діяльності.
2. Взаємодія цінностей та мотивації у структурі регуляції розвитку
3. Емоційна регуляція діяльності.
4. Експериментальні дослідження регуляційних процесів

Основні поняття	<i>Мотиваційна регуляція, регуляція, саморегуляція, емоції, цінності, ефект Зейгарник, закон Єрка-Додсона, каузальна атрибуція, когнітивний дисонанс, дифузія відповідальності, «нормативна» модель функціонування структури саморегуляції, мотиваційна саморегуляція, цінність, суспільні ідеали, предметне втілення в діяльності, мотиваційні структури, спонукаюча сила емоцій</i>
------------------------	---

Практична частина	<p><i>Об'єднатися у мікрогрупи (по 3-4) для виконання завдання</i></p> <p><i>Описати експериментальне дослідження, використовуючи літературу та інтернет-джерела.</i></p> <p><i>Опис представити за схемою:</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">ВСТУПНА ЧАСТИНА</td><td> <div>Автор, країна, рік</div> <div>Назва дослідження, використані дослідницькі процедури</div> <div>Основна гіпотеза автора</div> </td></tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ</td><td> <div>Теоретична модель (основні положення теорії автора)</div> <div>Вибірка (досліджувані, що брали участь у експерименті – кількість, вік, стать, соціальний статус, інші характеристики)</div> <div>Процедура проведення</div> <div style="text-align: right;">✓ Етапи</div> <div style="text-align: right;">✓ Інструкція, завдання, що дається досліджуваним</div> <div style="text-align: right;">✓ Роль дослідника</div> <div style="text-align: right;">✓ Отримані результати</div> </td></tr> <tr> <td style="text-align: center; vertical-align: middle;">ВИСНОВКИ</td><td> <div>Загальні висновки</div> <div>Переваги та обмеження</div> <div>Сфери застосування</div> </td></tr> <tr> <td colspan="2">ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА</td></tr> </table> <p><i>Результати роботи представити у вигляді презентації (Power Point)</i></p>	ВСТУПНА ЧАСТИНА	<div>Автор, країна, рік</div> <div>Назва дослідження, використані дослідницькі процедури</div> <div>Основна гіпотеза автора</div>	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ	<div>Теоретична модель (основні положення теорії автора)</div> <div>Вибірка (досліджувані, що брали участь у експерименті – кількість, вік, стать, соціальний статус, інші характеристики)</div> <div>Процедура проведення</div> <div style="text-align: right;">✓ Етапи</div> <div style="text-align: right;">✓ Інструкція, завдання, що дається досліджуваним</div> <div style="text-align: right;">✓ Роль дослідника</div> <div style="text-align: right;">✓ Отримані результати</div>	ВИСНОВКИ	<div>Загальні висновки</div> <div>Переваги та обмеження</div> <div>Сфери застосування</div>	ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	
ВСТУПНА ЧАСТИНА	<div>Автор, країна, рік</div> <div>Назва дослідження, використані дослідницькі процедури</div> <div>Основна гіпотеза автора</div>								
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ	<div>Теоретична модель (основні положення теорії автора)</div> <div>Вибірка (досліджувані, що брали участь у експерименті – кількість, вік, стать, соціальний статус, інші характеристики)</div> <div>Процедура проведення</div> <div style="text-align: right;">✓ Етапи</div> <div style="text-align: right;">✓ Інструкція, завдання, що дається досліджуваним</div> <div style="text-align: right;">✓ Роль дослідника</div> <div style="text-align: right;">✓ Отримані результати</div>								
ВИСНОВКИ	<div>Загальні висновки</div> <div>Переваги та обмеження</div> <div>Сфери застосування</div>								
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА									

Завдання для самостійної роботи

- опрацювати питання та поняття теми

1 година

Література

Основна література:

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции: Учебное пособие. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2006. - 208 с.
3. Изард К. Психология эмоций. - СПб., 1999. - 464 с
4. Леонтьев Д. А. Психология смысла : природа, строение и динамика смысловой реальности. – 2-е изд., испр. – М. : Смысл, 2003. – 486 с.
5. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. – М. : ПАРФ, 1998. – 496 с.
6. Москвичев С. Проблемы мотивации в психологических исследованиях. – К.: Наукова думка, 1975. – 143 с.
7. Файзуллаев А. А. Мотивационная саморегуляция личности. – Ташкент : Фан, 1987. – 134, [2] с.

Додаткова література:

1. Бибрих Р. Р., Орлов А. Б. Мотивация и целеобразование в поведении с закономерным и случайным исходом // Вопросы психологии. – 1985. – № 1. – С. 167-174.
2. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
3. Додонов Б.И. Эмоция как ценность. - М. Политиздат, 1978. - 272 с
4. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. - Луцьк: ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.- 180с.
5. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб. Питер, 2001. - 752 с
6. Мадди С. Р. Теории личности : сравнительный анализ : [пер. с англ.]. – СПб. : Речь, 2002. – 539 с.
7. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
8. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с. : ил. – (Мастера психологии).
9. Степанский В. И. Влияние мотивации достижения успеха и избегания неудачи на регуляцию деятельности // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 59-74.
10. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб. : Речь, 2001. – 240 с.
11. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5-6

Тема: Експериментальні дослідження мотиваційної сфери

Мета: розвивати у студентів здатність демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ; презентувати результати власних досліджень усно/письмово для поінформованої аудиторії; демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань

Професійна спрямованість: емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань; демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

План:

1. Ефект Зейгарник.
2. Закон Ерка-Додсона
3. Каузальна атрибуція.
4. Когнітивний дисонанс.
5. Дослідження про соціальної мотивації.
6. Вплив мотивації на когнітивну активність.

Основні поняття	<i>Ефект Зейгарник, закон Єркса-Додсона, каузальна атрибуція, когнітивний дисонанс, дифузія відповідальності</i>
Практична частина	<i>Об'єднатися у мікрогрупи (по 3-4) для виконання завдання Повторити експериментальне дослідження, описане на попередньому занятті Результати роботи представити у вигляді відеоролика (до 5хв.)</i>

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати питання та поняття теми	1 година
■ виконати завдання для практичної роботи	1 година

Література

Основна література:

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции: Учебное пособие. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2006. - 208 с.
3. Изард К. Психология эмоций. - СПб., 1999. - 464 с
4. Леонтьев Д. А. Психология смысла : природа, строение и динамика смысловой реальности. – 2-е изд., испр. – М. : Смысл, 2003. – 486 с.
5. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. – М. : ПАРФ, 1998. – 496 с.
6. Москвичев С. Проблемы мотивации в психологических исследованиях. – К.: Наукова думка, 1975. – 143 с.
7. Файзуллаев А. А. Мотивационная саморегуляция личности. – Ташкент : Фан, 1987. – 134, [2] с.

Додаткова література:

1. Бибрих Р. Р., Орлов А. Б. Мотивация и целеобразование в поведении с закономерным и случайным исходом // Вопросы психологии. – 1985. – № 1. – С. 167-174.
2. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
3. Додонов Б.И. Эмоция как ценность. - М. Политиздат, 1978. - 272 с
4. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. - Луцьк: ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.- 180с.
5. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб. Питер, 2001. - 752 с
6. Мадди С. Р. Теории личности : сравнительный анализ : [пер. с англ.]. – СПб. : Речь, 2002. – 539 с.
7. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
8. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с. : ил. – (Мастера психологии).
9. Степанский В. И. Влияние мотивации достижения успеха и избегания неудачи на регуляцию деятельности // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 59-74.
10. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб. : Речь, 2001. – 240 с.
11. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.

Тема для самостійного опрацювання

Тема: Вікова динаміка мотиваційної сфери

Основні питання теми:

1. Онтогенетичний розвиток мотивів та емоцій.
2. Роль провідної діяльності в розвитку мотивації та емоцій.
3. Новоутворення вікового періоду та розвиток потребово-емоційної сфери.
4. Ситуаційні фактори розвитку мотивації та емоцій.
5. Вплив соціального оточення. Організація педагогічного впливу.
6. Взаємозв'язок та взаємозалежність мотивації та емоцій в онтогенетичному розвитку.

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати питання				4 години
■ Заповнити таблицю:				2 години
Період	Загальнопсихологічні особливості розвитку	Особливості розвитку мотивація	Особливості регулювання мотиваційних процесів	

Література

Основна література:

1. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
2. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”)

Додаткова література:

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Зейгарник Б. В., Холгоморова А. Б., Мазур Е. С. Саморегуляция поведения в норме и патологии // Психологический журнал. – 1989. – Т. 10, № 2. – С. 122-132.
3. Изучение мотивации поведения детей и подростков / под ред. Л. И. Божович и Л. В. Благонадежиной. – М. : Педагогика, 1972. – С. 7-44.
4. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции. - М., 1971.- С. 13 – 20, 23 – 28, 35 – 39.
5. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
6. Матюхина М. В. Особенности мотивации учения младших школьников // Вопросы психологии. -1985. -№ 1-е. 43-49.
7. Мильман В.Э. Мотивация творчества и роста. - М., 2005. - 138 с
8. Проблемы мотивации общественно полезной деятельности школьников : сб. науч. тр. / редкол. : Д. И. Фельдштейн (отв.ред.) [и др.]. – М. : Изд-во АПН СССР, 1984. – 160 с.
9. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб. : Речь, 2001. – 240 с.

МОДУЛЬ 3. ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ МОТИВАЦІЇ

Лекційний курс

Лекційне заняття №7

Тема. Ефективна мотивація: прийоми та техніки

Мета: формувати у студентів здатність визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, ілюструвати прикладами закономірності та особливості функціонування та розвитку психічних явищ.

Професійна спрямованість: демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

План:

1. Розвиток мотивації. Техніки когнітивно-поведінкової терапії.
2. Техніки танце-рухової терапії у розвитку мотивації.
3. Техніки казкотерапії та зміни мотиваційних тенденцій.
4. Розвиток мотивації засобами рольового підходу.
5. Екстрим-тренінг в розвитку мотивації.

Основні поняття	<i>Когнітивно-поведінкова терапія, танце-рухова терапія, казкотерапія, рольовий підхід, екстрим-тренінг</i>
------------------------	---

Література

Основна література:

1. Богданович В. Н. Истории и метафоры в помощь ведущему тренинга. – СПб.: Речь, 2006. – 224 с.
2. Климчук В. О. Тренінг внутрішньої мотивації : результати апробації та структура // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 10. – С. 52-59.
3. Марасанов Г. И. Социально-психологический тренинг. – 4-е изд., испр. и доп. – М.: Когито-Центр, 2001. – 251 с.
4. Сидоренко Е. Мотивационный тренинг. – СПб.: Речь, 2007. – 234с.

Додаткова література:

1. Горностай П.П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности. – К.: Интерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.
2. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 Перевіраних способів вирішення проблем. – К.: Наукова думка, 2001. – 303 с.
3. Методика освіти «Рівний – рівному»: навч. книга / Н. В. Зимівець, Н. О. Лещук, Т. П. Авельцева [та ін.]. – 2002. – 127 с.
4. Савиченко О. М. Ціннісно-мотиваційна регуляція розвитку спортивних здібностей у юнацькому віці : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. – Луцьк, 2009. – 262 с.
5. Самоукина Н. Эффективная мотивация персонала при минимальных финансовых затратах. – М., СПб.: 2006. – 224с.
6. Сидоренко Е. Мотивационный тренинг. – СПб.: Речь, 2007. – 234с.
7. Уайтли Ф. Мотивация. – М., СПб, К.: Вильямс, 2003 - 160 с.,
8. Цзен Н. В. Психотренинг : игры и упражнения / Н. В. Цзен, Ю. В. Пахомов. – Изд. 2-е, доп. – М.: Класс, 2001. – 272 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7-8

Тема. Діагностика мотиваційної сфери

Мета: розвинути здатність студентів визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання; здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; презентувати результати власних досліджень усно\письмово для поінформованої аудиторії

Професійна спрямованість: формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних чи гендерно-вікових особливостей співрозмовника; демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

План:

1. Основні підходи до діагностики мотивації.
2. Стандартизовані методики вивчення мотиваційної сфери.
3. Напівпроективні методики вивчення мотивації.
4. Проективні тести. Переваги та недоліки.
5. Комп'ютерна діагностика мотивації.
6. Вибір діагностичних процедур в різних дослідницьких ситуаціях.

Основні поняття	<i>Стандартизовані методи, мотиваційна сфера, проективні методики, проективні тести, напівпроективні методики</i>
------------------------	---

Практична частина (Дане завдання відповідає одному з завдань ПМР)	1. Описати методику вивчення мотиваційної сфери (на вибір студента) за планом:		
	– Базові дані про методику		
	Повна назва та автор	Вихідне джерело	Джерела з описом та прикладами застосування
	– Історія виникнення		
	– Сфера застосування		
	– Опис методики		
	– Особливості інтерпретації		
	– Діагностичні можливості та обмеження		
	2. Провести емпіричне дослідження за обраною методикою		
	3. Здійснити обробку результатів емпіричного дослідження за планом:		
	– Якісний та кількісний аналіз отриманих результатів (при аналізі користуйтеся комп'ютером (здійснюйте підрахунки у програмах Microsoft Excel, Statistica тощо).		
	– Інтерпретація отриманих результатів на основі узагальнення результатів якісного та кількісного аналізів.		
	– Формулювання висновків за результатами дослідження.		
	4. Представити результати роботи (Power Point)		

Завдання для самостійної роботи

- опрацювати питання та поняття теми
- виконати завдання для практичної роботи

1 година

1 година

Література

Основна література:

1. Практикум по психодиагностике : психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 159 с.
2. Общая психодиагностика // Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. - М.: МГУ, 1987. - 304 с.

Додаткова література:

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. - Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.- 180с.
3. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
4. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”)
5. Мильман В.Э. Внутренняя и внешняя мотивация учебной деятельности //Вопр. психол., 1987. - №5.
6. Мильман В.Э. Мотивация творчества и роста. - М., 2005. - 138 с
7. Пенкрат Л.В. Мотивы выбора профессии. - Минск: Народная асвета, 1986. -56 с.
8. Собчик Л. Н. Мотивационный тест Хекхаузена. Практическое руководство. – СПб.: Речь, 2002. – 16с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9-13

Тема. Мотиваційний тренінг

Мета: розвинути здатність студентів визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв’язання; здійснювати пошук інформації з різних джерел для вирішення професійних завдань в т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій

Професійна спрямованість: емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань; демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

План:

1. Основні підходи до розвитку і зміни мотиваційної сфери.
2. Окремі техніки розвитку мотивації.

Основні поняття	<i>Когнітивно-поведінкова терапія, танце-рухова терапія, казкотерапія, рольовий підхід, екстрим-тренінг</i>
------------------------	---

Практична частина (Дане завдання відповідає одному з завдань ПМР)	5. Взяти участь у мотиваційному тренінгу.				
	6. Скласти характеристику методів розвитку мотивації (за схемою)				
	Назва техніки та підходу	Автор, рік	Призначення	Короткий зміст та процедура проведення	Література
7. Провести у групі одну з описаних технік					

Завдання для самостійної роботи

■ опрацювати питання та поняття теми	1 година
■ виконати завдання для практичної роботи	1 година

Література

Основна література:

1. Богданович В. Н. Истории и метафоры в помощь ведущему тренинга. – СПб. : Речь, 2006. – 224 с.
2. Климчук В. О. Тренінг внутрішньої мотивації : результати апробації та структура // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 10. – С. 52-59.

3. Марасанов Г. И. Социально-психологический тренинг. – 4-е изд., испр. и доп. – М. : Когито-Центр, 2001. – 251 с.
4. Сидоренко Е. Мотивационный тренинг. – СПб.: Речь, 2007. – 234с.

Додаткова література:

1. Горноста́й П.П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности. – К. : Интерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.
2. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 Перевічених способів вирішення проблем. – К. : Наукова думка, 2001. – 303 с.
3. Методика освіти «Рівний – рівному» : навч. книга / Н. В. Зимівець, Н. О. Лещук, Т. П. Авельцева [та ін.]. – 2002. – 127 с.
4. Савиченко О. М. Ціннісно-мотиваційна регуляція розвитку спортивних здібностей у юнацькому віці : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. – Луцьк, 2009. – 262 с.
5. Самоукина Н. Эффективная мотивация персонала при минимальных финансовых затратах. – М., СПб.: 2006. – 224с.
6. Сидоренко Е. Мотивационный тренинг. – СПб.: Речь, 2007. – 234с.
7. Уайтли Ф. Мотивация. – М., СПб, К.: Вильямс, 2003 - 160 с.,
8. Цзен Н. В. Психотренинг : игры и упражнения / Н. В. Цзен, Ю. В. Пахомов. – Изд. 2-е, доп. – М. : Класс, 2001. – 272 с.

Тема: Основні підходи до вивчення різних видів мотивів**Основні питання теми:**

1. Основні підходи до діагностики мотивації.
2. Стандартизовані методики вивчення мотиваційної сфери.
3. Проективний підхід до діагностики мотивації.
4. Комп'ютерна діагностика мотивації.

Завдання для самостійної роботи

▪ опрацювати питання	1 година
▪ провести дослідження за методикою вивчення мотиваційної структури особистості В.Е. Мільмана	3 години

Література*Основна література:*

1. Практикум по психодиагностике : психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 159 с.
2. Общая психодиагностика // Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. - М.: МГУ, 1987. - 304 с.

Додаткова література:

1. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
2. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. - Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.- 180с.
3. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
4. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”)
5. Мильман В.Э. Внутренняя и внешняя мотивация учебной деятельности //Вопр. психол., 1987. - №5.
6. Мильман В.Э. Мотивация творчества и роста. - М., 2005. - 138 с
7. Пенкрат Л.В. Мотивы выбора профессии. - Минск: Народная асвета, 1986. -56 с.
8. Собчик Л. Н. Мотивационный тест Хекхаузена. Практическое руководство. – СПб.: Речь, 2002. – 16с.

ЗАВДАННЯ ДО ПІДСУМКОВОЇ МОДУЛЬНОЇ РОБОТИ

Умовою допуску до ПМР є проходження перевірки рівня засвоєння знань з теми, яка виносилася на самостійне опрацювання.

I. Тестові завдання. Максимальна кількість балів – 20.

II. Теоретичне питання. Максимальна кількість балів – 30.

Перелік питань:

1. Психологічний зміст понять „потреба”, „мотив”, „мотивація”. Мотивація у структурі особистості.
2. Основні проблеми у сучасній психології мотивації.
3. Історичний екскурс у психологію мотивації. Основні теоретичні підходи.
4. Полімотивованість діяльності. Особистісні та ситуаційні детермінанти мотивації.
5. Функції мотивації. Структура мотивації.
6. Обмеження та перспективи сучасної психології мотивації.
7. Основні напрямки розвитку теорій мотивації у вітчизняній психології.
8. Філософсько-психологічна концепція С.Л.Рубінштейна.
9. Мотивація та емоції у теорії діяльності О.М. Леонтьєва.
10. Проблема розвитку мотивації дитини в працях Л.І.Божович.
11. Б.І. Додонов про мотивацію.
12. 2. Зарубіжна психологія мотивації
13. Динамічна теорія мотивації К.Левіна.
14. Теорія ієрархії потреб А.Маслоу.
15. Теорія внутрішньої мотивації.
16. Мотивація у транзактному аналізі та інших рольових концепціях.
17. «Завчена безпорадність» у дослідженнях мотивації.
18. Мотив досягнення успіху та мотив уникнення невдачі.
19. Концепція Х.Хекхаузена. Дослідження Д.Макклелланда та Дж.Аткінсона.
20. Вивчення мотивів досягнення.
21. Чинники розвитку мотивації досягнення.
22. Повнота та збалансованість структури мотивації досягнення.
23. Мотиваційні тенденції в суспільстві. Колективні мотиви.
24. Вивчення мотивації у літературі.
25. Мотивація у політичній психології.
26. Мотивація в організаційній поведінці.
27. Вплив соціокультурних умов на розвиток мотиваційної сфери.
28. Мотивація навчальної діяльності. Емоційна регуляція навчальної діяльності.
29. Мотивація трудової діяльності. Мотивація педагогічної діяльності. Особливості мотиваційної сфери психологів. Роль та розвиток емоцій у трудовій діяльності.
30. Мотивація спортивної діяльності. Проблеми емоційної стійкості спортсменів.
31. Мотивація обдарованої особистості. Особливості емоційної сфери обдарованих учнів.
32. Мотивація та регуляція діяльності.
33. Взаємодія цінностей та мотивації у структурі регуляції розвитку
34. Емоційна регуляція діяльності.
35. Мотиваційні чинники регуляційних процесів. Експериментальні дослідження мотиваційних процесів (ефект Зейгарник, закон Єркса-Додсона, каузальна атрибуція, когнітивний дисонанс)
36. Ефект Зейгарник.
37. Закон Єркса-Додсона
38. Каузальна атрибуція.
39. Когнітивний дисонанс.
40. Дослідження про соціальної мотивації.
41. Вплив мотивації на когнітивну активність.
42. Онтогенетичний розвиток мотивів та емоцій.
43. Роль провідної діяльності в розвитку мотивації та емоцій.
44. Новоутворення вікового періоду та розвиток потребово-емоційної сфери.

45. Ситуаційні фактори розвитку мотивації та емоцій.
46. Вплив соціального оточення. Організація педагогічного впливу.
47. Взаємозв'язок та взаємозалежність мотивації та емоцій в онтогенетичному розвитку.
48. Розвиток мотивації. Техніки когнітивно-поведінкової терапії.
49. Техніки танце-рухової терапії у розвитку мотивації.
50. Техніки казкотерапії та зміни мотиваційних тенденцій.
51. Розвиток мотивації засобами рольового підходу.
52. Екстрим-тренінг в розвитку мотивації.
53. Основні підходи до діагностики мотивації.
54. Стандартизовані методики вивчення мотиваційної сфери.
55. Напівпроективні методики вивчення мотивації.
56. Проективні тести. Переваги та недоліки.
57. Комп'ютерна діагностика мотивації.
58. Вибір діагностичних процедур в різних дослідницьких ситуаціях.
59. Основні підходи до розвитку і зміни мотиваційної сфери.
60. Окремі техніки розвитку мотивації.

III. Професійно-орієнтоване завдання Максимальна кількість балів – 50. Оцінкою за це завдання є середнє арифметичне оцінок за практичні завдання до практичних занять.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Психологічний зміст понять „потреба”, „мотив”, „мотивація”. Мотивація у структурі особистості.
2. Основні проблеми у сучасній психології мотивації.
3. Історичний експурс у психологію мотивації. Основні теоретичні підходи.
4. Полімотивованість діяльності. Особистісні та ситуаційні детермінанти мотивації.
5. Функції мотивації. Структура мотивації.
6. Обмеження та перспективи сучасної психології мотивації.
7. Основні напрямки розвитку теорій мотивації у вітчизняній психології.
8. Філософсько-психологічна концепція С.Л.Рубінштейна.
9. Мотивація та емоції у теорії діяльності О.М. Леонтьєва.
10. Проблема розвитку мотивації дитини в працях Л.І.Божович.
11. Б.І. Додонов про мотивацію.
12. 2. Зарубіжна психологія мотивації
13. Динамічна теорія мотивації К.Левіна.
14. Теорія ієрархії потреб А.Маслоу.
15. Теорія внутрішньої мотивації.
16. Мотивація у транзактному аналізі та інших рольових концепціях.
17. «Завчена безпорадність» у дослідженнях мотивації.
18. Мотив досягнення успіху та мотив уникнення невдачі.
19. Концепція Х.Хекхаузена. Дослідження Д.Макклелланда та Дж.Аткінсона.
20. Вивчення мотивів досягнення.
21. Чинники розвитку мотивації досягнення.
22. Повнота та збалансованість структури мотивації досягнення.
23. Мотиваційні тенденції в суспільстві. Колективні мотиви.
24. Вивчення мотивації у літературі.
25. Мотивація у політичній психології.
26. Мотивація в організаційній поведінці.
27. Вплив соціокультурних умов на розвиток мотиваційної сфери.
28. Мотивація навчальної діяльності. Емоційна регуляція навчальної діяльності.
29. Мотивація трудової діяльності. Мотивація педагогічної діяльності. Особливості мотиваційної сфери психологів. Роль та розвиток емоцій у трудовій діяльності.
30. Мотивація спортивної діяльності. Проблеми емоційної стійкості спортсменів.
31. Мотивація обдарованої особистості. Особливості емоційної сфери обдарованих учнів.
32. Мотивація та регуляція діяльності.
33. Взаємодія цінностей та мотивації у структурі регуляції розвитку
34. Емоційна регуляція діяльності.
35. Мотиваційні чинники регуляційних процесів. Експериментальні дослідження мотиваційних процесів (ефект Зейгарник, закон Єркса-Додсона, каузальна атрибуція, когнітивний дисонанс)
36. Ефект Зейгарник.
37. Закон Єркса-Додсона
38. Каузальна атрибуція.
39. Когнітивний дисонанс.
40. Дослідження про соціальної мотивації.
41. Вплив мотивації на когнітивну активність.
42. Онтогенетичний розвиток мотивів та емоцій.
43. Роль провідної діяльності в розвитку мотивації та емоцій.
44. Новоутворення вікового періоду та розвиток потребово-емоційної сфери.
45. Ситуаційні фактори розвитку мотивації та емоцій.
46. Вплив соціального оточення. Організація педагогічного впливу.
47. Взаємозв'язок та взаємозалежність мотивації та емоцій в онтогенетичному розвитку.
48. Розвиток мотивації. Техніки когнітивно-поведінкової терапії.
49. Техніки танце-рухової терапії у розвитку мотивації.
50. Техніки казкотерапії та зміни мотиваційних тенденцій.
51. Розвиток мотивації засобами рольового підходу.
52. Екстрим-тренінг в розвитку мотивації.
53. Основні підходи до діагностики мотивації.
54. Стандартизовані методики вивчення мотиваційної сфери.
55. Напівпроективні методики вивчення мотивації.
56. Проективні тести. Переваги та недоліки.
57. Комп'ютерна діагностика мотивації.
58. Вибір діагностичних процедур в різних дослідницьких ситуаціях.
59. Основні підходи до розвитку і зміни мотиваційної сфери.
60. Окремі техніки розвитку мотивації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бандура А. Теория социального научения. – СПб. : Евразия, 2000. – 320 с.
2. Батурин Н. А. Влияние успеха и неудачи на функциональное состояние человека // Вопросы психологии. – 1984. – № 5. – С. 131-136.
3. Бибрих Р. Р., Орлов А. Б. Мотивация и целеобразование в поведении с закономерным и случайным исходом // Вопросы психологии. – 1985. – № 1. – С. 167-174.
4. Богданович В. Н. Истории и метафоры в помощь ведущему тренинга. – СПб. : Речь, 2006. – 224 с.
5. Васильев И.А., Магомед-Эминов М.Ш. Мотивация и контроль за действием. – М.: Изд-во МГУ, 1991. – 144с.
6. Вилюнас В. К. Психологические механизмы мотивации человека. - М.: МГУ, 1990. – 288С.
7. Гордеева Т. О. Психология мотивации достижения. – М. : Смысл : Академия, 2006. – 336 с.
8. Горностай П.П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности. – К. : Интерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.
9. Дмитренко А.К. Мотиваційні та світоглядні аспекти вибору професії психолога // Практична психологія та соціальна робота. - 2002. -№4.-с. 31-33.
10. Додонов Б.И. Эмоция как ценность. - М. Политиздат, 1978. - 272 с
11. Забродин Ю.М., Сосновский Б.А. Мотивац.-смысловые связи в ст-ре направл. человека. Вопр. психол. - 1989. - №6. - С.100-108
12. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій: Навч. посібник для студентів гуманіт. факультетів ВНЗ. - Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1997.- 180с.
13. Занюк С.С. Психологія мотивації: Навч. посібник. - К.: Либідь, 2002. - 304с
14. Зейгарник Б. В., Холгоморова А. Б., Мазур Е. С. Саморегуляция поведения в норме и патологии // Психологический журнал. – 1989. – Т. 10, № 2. – С. 122-132.
15. Зейгарник Б.В. Теория личности К. Левина. - М.: Изд-во МГУ, 1981.-118с.
16. Иванников В.А. Психологические механизмы волевой регуляции: Учебное пособие. 3-е изд. - СПб.: Питер, 2006. - 208 с.
17. Изард К. Психология эмоций. - СПб., 1999. - 464 с
18. Изучение мотивации поведения детей и подростков / под ред. Л. И. Божович и Л. В. Благоннадежиной. – М. : Педагогика, 1972. – С. 7-44.
19. Ильин Е.П. Эмоции и чувства. - СПб. Питер, 2001. - 752 с
20. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб: Издательство “Питер”, 2000. – 512 с.: ил. – (Серия “Мастера психологии”)
21. Имедадзе И.В. Проблема полимотивации поведения. Вопр. психол. - 1984. - №6. - С.87-94
22. Каверин С.Б. Мотивация труда М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 1998. — 224 с.
23. Климчук В. О. Експериментальне дослідження явища мотиваційного зараження // Соціальна психологія. – 2005. – № 3 (11). – С. 59-71.
24. Климчук В. О. Тренінг внутрішньої мотивації : результати апробації та структура // Практична психологія та соціальна робота. – 2006. – № 10. – С. 52-59.
25. Лемберт Т. Ключові проблеми керівника. 50 Перевіраних способів вирішення проблем. – К. : Наукова думка, 2001. – 303 с.
26. Леонтьев А. Н. Потребности, мотивы и эмоции. - М., 1971.- С. 13 – 20, 23 – 28, 35 – 39.
27. Леонтьев Д. А. Психология смысла : природа, строение и динамика смысловой реальности. – 2-е изд., испр. – М. : Смысл, 2003. – 486 с.
28. Магомед-Эминов М. Ш. Трансформация личности : учеб. пособие по психологии личности для психоаналит. учеб. заведений. – М. : ПАРФ, 1998. – 496 с.
29. Мадди С. Р. Теории личности : сравнительный анализ : [пер. с англ.]. – СПб. : Речь, 2002. – 539 с.
30. Макарова Г.А. Синдром эмоционального выгорания
31. Макклелланд Д. Мотивация человека. – СПб. : Питер, 2007. – 672 с. : ил. – (Мастера психологии).
32. Марасанов Г. И. Социально-психологический тренинг. – 4-е изд., испр. и доп. – М. : Когито-Центр, 2001. – 251 с.
33. Маркова А. К., Матис Т. А., Орлов А. Б. Формирование мотивации учения. - М.: Просвещение, 1990.-192с.
34. Маслоу А.Г. Мотивация и личность. Перевод с англ. Татлыбаевой А.М. Вступительная статья Чубарь Н.Н. – СПб.: Евразия, 2001. – 478с.
35. Матюхина М. В. Особенности мотивации учения младших школьников // Вопросы психологии. -1985. -№ 1-е. 43-49.
36. Матюхина М.В. Мотивация учения младших школьников. - М.: Педагогика, 1984. - 144 с.
37. Методика освіти «Рівний – рівному» : навч. книга / Н. В. Зимівець, Н. О. Лещук, Т. П. Авельцева [та ін.]. – 2002. – 127 с.

38. Мильман В. Э. Компоненты и уровни в функциональной структуре деятельности // Вопросы психологии. – 1991. – № 1. – С. 71-80.
39. Мильман В.Э. Внутренняя и внешняя мотивация учебной деятельности // Вопр. психол., 1987. - №5.
40. Мильман В.Э. Мотивация творчества и роста. - М., 2005. - 138 с
41. Моргун В.Ф. Психологические проблемы мотивации учения // Вопросы психологии. - 1976. - №6. -с. 54-67.
42. Москвичев С. Г. Мотивация, деятельность и управление. – К. ; Сан-Франциско : Light Press, 2003. – 492 с.
43. Москвичев С. Проблемы мотивации в психологических исследованиях. – К.: Наукова думка, 1975. – 143 с.
44. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. – 2-е изд. – СПб. : Питер ; М. : Смысл, 2003. – 860 с. : ил. – (Мастера психологии).
45. Музика О.О. Мотивація творчої обдарованості // Обдарована дитина. - 2003. - №3. - с. 2-9.
46. Общая психодиагностика // Под ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. - М.: МГУ, 1987. - 304 с.
47. Орлов А.Б. Экспериментальные и прикладные исследования мотивационных образований в зарубежной когнитивной психологии // Психологический журнал. - 1990. - Том11. - №6. - с. 16-27
48. Пенкрат Л.В. Мотивы выбора профессии. - Минск: Народная асвета, 1986. -56 с.
49. Пилюян Р.А. Мотивация спортивной деятельности. - М.: Физкультура и спорт, 1984. - 104с.
50. Полякова Г. Секрети емоційного комфорту учнів на уроці // Психолог. - 2002. - №38-39. - с. 63-64.
51. Практикум по психодиагностике : психодиагностика мотивации и саморегуляции. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 159 с.
52. Проблемы мотивации общественно полезной деятельности школьников : сб. науч. тр. / редкол. : Д. И. Фельдштейн (отв.ред.) [и др.]. – М. : Изд-во АПН СССР, 1984. – 160 с.
53. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. - СПб.: Питер, 2002. – С. 465- 472, 551- 554.
54. Савиченко О. М. Ціннісно-мотиваційна регуляція розвитку спортивних здібностей у юнацькому віці : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. – Луцьк, 2009. – 262 с.
55. Самоукина Н. Эффективная мотивация персонала при минимальных финансовых затратах. – М., СПб.: 2006. – 224с.
56. Сидоренко Е. Мотивационный тренинг. – СПб.: Речь, 2007. – 234с.
57. Собчик Л. Н. Мотивационный тест Хекхаузена. Практическое руководство. – СПб.: Речь, 2002. – 16с.
58. Степанский В. И. Влияние мотивации достижения успеха и избегания неудачи на регуляцию деятельности // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 59-74.
59. Стратегії творчої діяльності : школа В. О. Моляко / [за заг. ред. В. О. Моляко]. – К. : Освіта України, 2008. – 702 с.
60. Уайтли Ф. Мотивация. – М., СПб, К.: Вильямс, 2003 - 160 с.,
61. Файзуллаев А. А. Мотивационная саморегуляция личности. – Ташкент : Фан, 1987. – 134, [2] с.
62. Хекхаузен Х. Мотивация и деятельность: Т.1; Пер. с нем. /Под ред. Б. М. Величковского. – М.: Педагогика, 1986. – 408 с.
63. Хекхаузен Х. Психология мотивации достижения. – СПб. : Речь, 2001. – 240 с.
64. Цзен Н. В. Психотренинг : игры и упражнения / Н. В. Цзен, Ю. В. Пахомов. – Изд. 2-е, доп. – М. : Класс, 2001. – 272 с.
65. Чирков В.И. Самодетерминация и внутренняя мотивация поведения человека //Вопр.психологии, 1996. – №3. – С. 116-132.
66. Щёкин Г.В. Как эффективно управлять людьми: психология кадрового менеджмента: Научно-практическое пособие. - К.: МАУП, 1999. - 400 с.
67. Эмоции человека в нормальных и стрессорных условиях Под общ. ред. А.И.Яроцкого, И.А.Криволапчука. - Гродно ГрГУ, 2001. - 494 с Алексеева М.І. Мотиви навчання учнів: Посібник для вчителів. - К.: Рад. школа, 1974.-120 с.
68. Ядов В. А. Стратегии и методы качественного анализа данных / В. А. Ядов // Социология. – 1991. – № 1. – С. 14-31.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове	5 балів	Правильна відповідь на тестове завдання.
	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
<i>Максимальна кількість балів</i>	20 балів	
Теоретичне	0-9 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	10-16 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	17-23 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	24-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь стилістично та граматично правильна.
<i>Максимальна кількість балів</i>	30 балів	
Професійно-орієнтоване	50-46 балів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз ситуації базується на отриманих теоретичних знаннях 2. Проблему сформульовано у наукових термінах 3. Правильно визначено основні поняття та категорії, що описують ситуацію 4. Відповідь містить детальне наукове пояснення описаних фактів. Інтерпретація містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, описуються можливі причини такого результату 5. Для ілюстрації підібрано власні приклади 6. Відповідь містить власні висновки автора. 7. Робота написана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	45-38 бали	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз ситуації базується на отриманих теоретичних знаннях. 2. Проблему сформульовано у наукових термінах. 3. Правильно визначено основні поняття та категорії, що описують ситуацію. 4. Відповідь містить детальне наукове пояснення описаних фактів. Інтерпретація містить узагальнену характеристику досліджуваного явища. 5. Відповідь ілюструється відповідними прикладами з підручників та посібників. 6. Відповідь містить власні висновки автора. 7. Робота написана стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	30-37 балів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз ситуації базується на отриманих теоретичних знаннях 2. Проблему сформульовано у наукових термінах 3. Частково визначено основні поняття та категорії, що описують ситуацію 4. Відповідь містить спробу наукового пояснення описаних фактів. Інтерпретація містить часткову характеристику досліджуваного явища. 5. Для ілюстрації підібрано приклад, описаний в підручнику або на лекції 6. Відповідь містить власні висновки автора. 7. У роботі є незначні стилістичні та граматичні помилки.
	0-29 балів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Є помилки у визначенні основних понять та наукового змісту ситуації. Пояснення базується на побутових уявленнях та не завершується власним висновком.
<i>Максимальна кількість балів</i>	50 балів	
Всього	100 балів	